

De filosoof

Periodieke uitgave van de Faculteitsvereniging Utrechtse Filosofiestudenten voor de Faculteit Wijsbegeerte Utrecht
Jaargang 7 · Nummer 35 · september 2007 · Introductie-editie · Email: de.filosoof@phil.uu.nl · Website: phil.uu.nl/fuf

VOORWOORD

Geachte eerstejaars filosofiestudenten,

Voor je ligt een bijzondere editie van De Filosoof. Uiteraard is er voor jullie niet veel bijzonders aan, aangezien jullie nog nooit een gewone editie hebben gezien. Dat is treurig, maar aangezien jullie dit jaar zeker nog zo'n vier keer een editie voorbij zullen zien komen, is er geen reden tot grote droefenis. Deze versie is een zogenaamd voorproefje van de echte editie, een experiment dat bedoeld is te mislukken aangezien we nooit in vier pagina's kunnen laten zien wat de Filosoof werkelijk inhoudt. We nemen met dit experiment dus een groot risico, namelijk dat jullie een totaal verkeerd beeld krijgen van wat het blad inhoudt. Jullie zullen wellicht het idee 'Filosoof' in de komende ogenblikken gaan koppelen aan een geconditioneerd deel van jullie brein, dat ervoor zorgt dat het zien van De Filosoof wordt gerelateerd aan een achteloze armzwaai waarmee vier keer per jaar de stapel papier die zich 'het blad van Wijsbegeerte' noemt op goedgemikte wijze in de papierbak verdwijnt (aangenomen dat jullie je afval gescheiden inzamelen maar deze naïeve aanname hanteer ik voor het

gemakt maar even). Wat mijn taak hier dus is, is jullie in slechts een paar zinnen te laten weten wat de Filosoof werkelijk is. De Filosoof waar wij als redactie ons hart en ziel aan hebben gegeven, die voor zovelen de enige hoop betekent op kennis die anders nooit gekend had kunnen worden, het bindmiddel van onze faculteit, het forum waar mensen hun zieleroerselen op kwijt kunnen en hun passies en creativiteit tot uiting kunnen laten brengen... Je moet je voorstellen, dat je op een ochtend wakker wordt, al uitrekkend en gapend en met slaperige ogen naar de brievenbus loopt om de krant te halen, en dat dan dit blad (met ongeveer 5 keer het volume dat dit exemplaar heeft) op de deurmat ligt. Terwijl je koffie drinkt en langzaam wakker wordt, lees je een verkort filosofisch essay van een enthousiaste student, een stuk van een docent over wat zijn of haar held is, ontroerende en grappige columns, interviews met interessante mensen (of althans interessant opgeschreven), boekrecensies, strips, thema-gerelateerde stukken (hoe laat ik dat leuk klinken... ze zijn leuk om te lezen, geloof me maar!), verslagen van FUF-activiteiten, foto's, stellingen, gedichten, een vervolgverhaal en meer. En het mooie van dit alles is dat jullie dus, naar al wel duidelijk zal zijn, zelf kunnen bijdra-

gen aan de inhoud hiervan. We staan open voor alle ideeën en suggesties, we zijn blij met bijdragen en kunnen niet genoeg bedrukken: de Filosoof zal er zijn dankzij jullie! Goed, lees dit armzalige exemplaar en kijk heen door het minimalistische resultaat van ons voorbeeldblaadje, één ding kan ik jullie alvast zeggen: als filosoof moet je in staat zijn het grotere geheel te kunnen zien, dus weet dat je nog heel veel meer kunt verwachten. Enne... als filosoof moet je bovendien durven publiceren, dus schroom nooit om een idee tot uiting te brengen en het naar ons op te sturen, respect zal je ten deel vallen!

Namens de hele redactie wens ik jullie alvast voorspoedige, leerzame en vooral zeer gezellige studiejaren toe.

Anna van Dijk (hoofdredacteur)

*PS: De antwoorden van de quiz zijn:
1d / 2j / 3e / 4m / 5a / 6k / 7i / 8c / 9b / 10f /
11h / 12g / 13l*

De Filosoof zoekt kopij

**Heb je ook een bijdrage voor de Filosoof? Alle artikelen zijn welkom!
Let ook op het vervolgverhaal achterin de vorige editie en schroom niet
er een mooi vervolg op te schrijven!**

De Filosoof is te bereiken via de.Filosoof@phil.uu.nl, of het postvakje op de faculteit
(halverwege de gang op de 1e verdieping van het Bestuursgebouw)

EEN TERUGBLIK...

Hoewel een verslaggeving van activiteiten doorgaans niet de meest boeiende rapportages zijn – passief gadeslaan wat andere of jijzelf hebben gedaan heeft weinig weg van een activiteit, en behalve het ophalen van een herinnering vrees ik dat het

je mentale gestel nauwelijks beïnvloedt -, lijkt het in dit geval toch van belang terug te kijken op de FUF activiteiten van het afgelopen studiejaar. 'Dit geval', dat is het geval van wat heet het begin van een nieuw studiejaar, het begin van een jaar voor een nieuwe groep frisse filosofen in spe die zich aan het eerste jaar wagen.

Voor velen onder - laat ik me maar helemaal op deze laatste richten - jullie, zal dit ook betekenen dat je op de een of andere manier verbonden zult voelen met de FUF. Als 'voormalig eerstejaarsstudent' zal ik een impressie geven van hoe een jaar eruit kan zien als het gaat om de 'leuke dingen' die er te doen zijn naast de studiebollelij.

Om te beginnen waren er de feestjes. Ik verklein hier maar, want echt grootschalig zijn ze niet geweest, en dat is precies de reden waarom ze zo óntzettend leuk waren. Meestal gingen ze met een thema gepaard, zoals het India/Goa feest, het Pop-pArteitje of het Blue Lagoon feest. Wat het thema ook mocht zijn, filosofen uitten zich telkens weer als gezelschapsdieren en, – begrijpelijk, analyserend en beschouwend als ze zijn – ze kijken graag dieper in hun glaasje dan een mens doorgaans doet. Naast de maandelijkse borrels, hielden de feestjes dus voornamelijk het sociale wezen in je wakker en voor de heimelijke *gossip* liefhebber, betekent dit een ware bron van vermaak.

Maar dat gold niet minder voor de studiereis, naar Krakau, de Poolse Parel. Een groep van laten we zeggen 20 filosofen, een *relaxed* hostel in een Joodse wijk, een kroeg waar je per telefoon aan tafel drank kon laten aanrukken en tegelijkertijd de trieste geschiedenis waarmee we voornamelijk in Auschwitz werden geconfronteerd. Een verwarrende combinatie wellicht die ertoe leidde dat mensen er gek, verliefd, dronken of uiterst muzikaal werden. Misschien kun je zeggen dat alles wat typerend valt te noemen aan de FUF, zich op deze reis in drievoud versterkte.

De minder extreme, maar misschien wel waardevollere activiteiten, waren dit jaar onder andere het symposium, waar vooraanstaand sprekers zich uitlieten over het Liberalisme en het vrije individu. Of de toneelvoorstellingen die door de tweeledige Cultuurcommissie werden georganiseerd. En doordat ik veel te uitgebreid begon over feestjes, doe ik geen recht aan de fora die iedere maand in het ACU werden gegeven: Tijdreizen, Seks @ Moraal, Bier @ Geest zijn een paar voorbeelden van behandelde thema's. Maar ik doe meer tekort: het Open Podium, waar studenten en docenten lieten zien waar ze tenminste echt goed in zijn. Of het Midyearsuitje, dat we doorbrachten aan de schitterende Zeeuwse kust. Of het gala, waar bleek dat ook dwarse studenten aan conventies kunnen doen. Of, of... Nee, ik geloof dat we toch echt toe zijn aan een nieuw jaar, aan andere verhalen met nieuwe mensen.

COLUMN > Metafysica: de grenzen van de wetenschap

DOOR FLEUR JONGEPIER

*Habe nun, ach! Philosophie,
Juristerei und Medizin,
Und leider auch Theologie!
Durchaus studiert, mit heißem Bemühn.
Da steh ich nun, ich armer Tor!
Und bin so klug als wie zuvor.*
J.W. von Goethe, **Faust**

Als we stilstaan bij het leven zelf, het bestaan op zich, beginnen we te suizebollen. We weten namelijk net genoeg om te weten dat er veel dingen zijn waar wij nu of nooit iets van zullen weten. Deze wijsheid is natuurlijk al zo oud als Methusalem, want zo'n vierhonderd jaar voor Christus zei Socrates al iets soortgelijks: "Ik weet één ding, en dat is dat ik niets weet."

Filosofen, natuurkundigen en religieuzen zijn al eeuwen bezig om – elk op hun eigen manier – dit 'niet-weten' te vullen. Sommige filosofen legden zich erbij neer dat sommige dingen nu eenmaal niet te kennen zijn. Zo is Kant door onder andere zijn theorie over het *Ding an sich* bekend geworden. We kunnen de wereld zoals ze aan ons toeschijnt kennen, maar de dingen zoals ze écht zijn kunnen we niet kennen. En toch, zo zegt ook hij, is er die voortdurende drang naar juist die dingen die onpeilbaar en het meest van ons verwijderd zijn. Hier stuiten we op het zogenaamde 'Godvor-

mige Gat'. De eeuwige zoektocht naar de antwoorden die wij niet kunnen of zullen vinden. Het godvormige gat kan opgevat worden als de metafysica zoals Kant die in het kader van de 'transcendentale dialektiek' beschrijft in de *Kritik der reinen Vernunft*. De onmogelijkheid om de metafysica te funderen als wetenschap: dáár gaat het om.

Het gat kan niet opgevuld worden, want er kan nu juist niets over de meta-

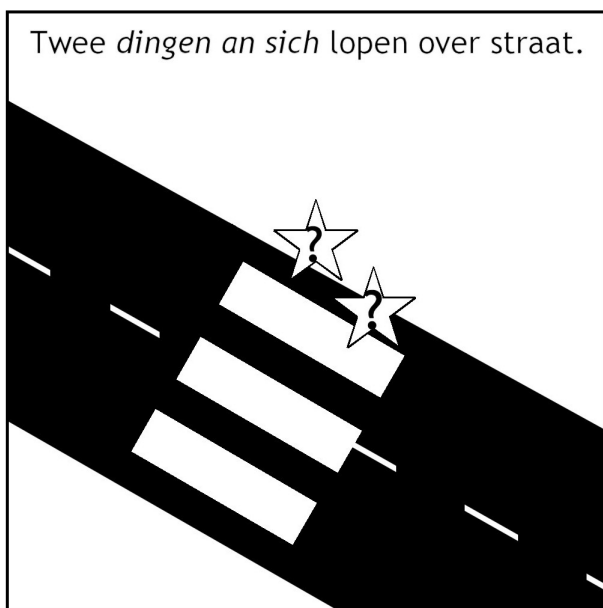

fysica en de mysteries van het leven worden gezegd. Pogingen om het gat toch te

vullen blijken incompleet of paradoxaal te zijn. De zwaarte van het bestaan, het 'net bewust genoeg' zijn om te weten dat je niet alles weet, is soms ondraaglijk. Als hier iemand of iets verantwoordelijk voor is, lijkt het erop dat hij vermaakt in zijn knuistje zit te lachen.

Inderdaad, ik heb duidelijk een cynische blik op een mogelijke 'verantwoordelijke' achter het ontstaan en bestaan van de wereld en de mens. Ik geloof in de natuurkunde, ik geloof in het toeval binnen de kwantummechanica maar ik geloof niet in God of een 'maker'. Desalniettemin heb ik absoluut geen minachting voor gelovigen, noch voel ik me boven hen verheven. Juist omdat er niemand is die over het godvormige gat iets kan zeggen. Religie krijgt daarmee de status van een illusie, maar wel een effectieve en bevredigende voor miljoenen mensen. Waarom zou de wetenschap hen dit afnemen, als ze zelf niet over de kennis beschikken? *Laissez-leur croire*, zou ik zeggen. Wat scheelt het.

Zelf zou ik echter nooit kunnen begrijpen hoe mensen in een wereld als deze, met alle ellende en oorlogen inbegrepen, nog willen en durven te geloven in een god. Wat ik wel kan begrijpen is dat degenen die aanvankelijk geloofden en het geloof later hebben afgezworen, achterblijven met een godvormig gat. Want als je eenmaal denkt een invulling aan de metafysica ofwel het gat te hebben gegeven, en je realiseert je vervolgens dat het allemaal illusionair (of onvoldoende) was: dan gaat het gapen. En natuurlijk: daar had God dan heel mooi ingepast.

WIE IS JOUW FAVORIETE FILOSOOF?

Anna van Dijk

Wat mijn favoriete filosoof is hangt af van het moment van de dag en de periode in mijn leven. Op dit moment schrijf ik een scriptie over Theodor Adorno, die me nu dan ook zeer veel bezighoudt. Het mooie aan Adorno is dat zijn ideeën abstract en theoretisch lijken, maar dat er in feite veel gevoel achter schuilgaat. Voortgekomen uit het verdriet na Auschwitz en de verbittering over het neonazisme, zitten Adorno's teksten - naar mijn idee - vol emotie. Het is bijna onmogelijk zijn gedachten uit te leggen, aangezien het nu juist kenmerkend is voor zijn theorie dat je geen woorden moet willen gebruiken om aspecten in te kaderen - deze drang tot controle van de taal en de wereld zorgt voor een vervreemding van de natuur en uiteindelijk van jezelf. De manier waarop Adorno deze vervreemding van de mens ten opzichte van de natuur beschrijft roept bij mij een gevoel van herkenning op, waardoor ik de drang heb precies te willen begrijpen wat hij bedoelt (en dat is niet makkelijk!). Ik zou zeggen: lees Adorno zelf en zie of zijn teksten vol mythische metaforen je net zo weten te grijpen als ze mij hebben gegrepen. Adorno is duister en chagrijnig, maar daardoor des te mooier.

Dascha During

Als ik een favoriete filosoof moet kiezen (al vertikte ik het van jongs af al om serieus te antwoorden op de zogenoemde 'wat is je lievelingskleur-vragen'), valt mijn oog op de uit Australië afkomstige Peter Singer. In 1975 publiceerde hij *Animal Liberation*, een werk waarin hij vanuit utilistisch perspectief argumenteert tegen *specieicis*m, ofwel discriminatie op basis van soort. In Singers optiek valt deze discriminatie in dezelfde categorie als onderdrukking op basis van geslacht, huidskleur of geloof, en zijn these is dan ook dat deze vorm van onderscheiding volstrekt arbitrair is. De stelling die Peter Singer in *Animal Liberation* heeft gearticuleerd werd overgenomen door ontelbare politieke bewegingen en partijen en is daardoor van grote invloed geweest in de besluitvorming van de meeste westerse landen. Naast deze wat objectieve beschrijving van hetgeen Singer bewerkstelligd heeft, waardeer ik hem ook zeer als schrijver: zijn publicaties zijn leesbaar en grappig. Zo verhaalt hij in het voorwoord van betreffend werk over een Britse dame die hem uitnodigde op de thee omdat zij had vernomen dat hij geïnteresseerd was in dieren. Zij ook, vertelde ze, ze had twee hele lieve katten. Dit alles terwijl zij een sandwich met ham verorberde... Singer is uitdrager van een mijns inziens filosofisch fundamenteel gedachtegoed, en daarbij nog prettig leesbaar ook. Mijn held!

Beatrijs Haverkamp

Hoewel ik me als net-eerstejaars-af niet of nauwelijks in staat voel om een diepere liefde voor één bepaalde filosoof uit te spreken (aangezien ik van de meeste wijsgeren nog slechts een enkele tekst heb gelezen), denk ik dat ik het afgelopen jaar toch een beetje op Michel Foucault ben gevallen. Hij heeft mij vooral geboid door zijn 'genealogische' manier van werken, waarbij hij het heden analyseert aan de hand van de ontstaansgeschiedenis. Vanaf de renaissance heeft de mens een begrip van zichzelf als redelijk autonoom wezen, maar dit is slechts een tijdelijk mensbegrip dat ook weer vervangen zal worden. Het idee dat de mens altijd in staat is tot het ontdekken van de universele waarheid faalt hierbij, want dit is niet gebaseerd op een eenheid van kennis, maar op de macht die een dergelijk subject heeft om een bepaalde kennis tot waarheid te verheffen. Ik vind het interessant omdat hij een begrip als waarheid, maar ook als macht, in een historisch perspectief plaatst en laat zien hoe voorzichtig we moeten zijn wanneer we ons uit spreken over dergelijke begrippen. Maar ook van deze man, die zichzelf nog niet eens filosoof zou willen noemen, weet ik te weinig om verder over uit te wijden. Ik geloof alleen, op basis van wát ik van hem ken, dat hij wel veel meer interessants móet hebben geschreven...

QUIZ: KOPPEL DE UITSPRAAK AAN DE JUISTE FILOSOOF

(De antwoorden staan op p. 1 achter het voorwoord. Denk niet dat je niet geschikt bent voor de studie als je het niet weet, filosofie gaat niet om feitenkennis maar om een bepaalde manier van denken, en die leren jullie vanzelf!)

1	“De grootste vijand van de trots is de ijdelheid.”				
a	Karl Marx				
2	“‘Goed’ is wat de kudde samenhoudt, ‘slecht’ is wat haar ontbindt.”	e	Georg Friedrich Wilhelm Hegel	10	“De mens is veroordeeld om vrij te zijn”
b	Thomas van Aquino	6	“Alleen als je nog veel gekker denkt dan de filosofen kun je hun problemen oplossen.”	j	Friedrich Nietzsche
3	“De geschiedenis leert ons uiteindelijk alleen dit, dat de mensen niets uit haar willen leren.”	f	Jean-Paul Sartre	11	“De zin van het leven ligt in het bestaan zelf”
c	Thomas Hobbes	7	“De mens is een sociaal dier, hij is niet gemaakt om alleen te leven.”	k	Ludwig Wittgenstein
4	“Handel uitsluitend volgens dat maxime waarvan ge terzelfder tijd zou willen dat het een algemeen geldende wet was.”	g	David Hume	12	“De schoonheid van de dingen ligt in de geest die ze aanschouwt”
d	Arthur Schopenhauer	8	De menselijke staat is een staat van oorlog van iedereen tegen iedereen.”	l	Karl Marx
5	“Dat het fysieke en geestelijke leven van de mens in wisselwerking met de natuur staat betekent niet anders dan dat de natuur in wisselwerking met zichzelf staat, want de mens is een deel van de natuur.”	9	“Wat in het algemeen door iedereen gezegd wordt, kan onmogelijk helemaal onwaar zijn.”	m	Immanuel Kant
				i	Aristoteles